

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON N. 226.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Str. Prundului Nr. 16

INSERAREA
se primește la administrație. Prețul după tariful și învoială.

Manuscrisele nu se înaspotăsc.

Răspunderea pentru actualul războiu.

Intr-o circulară recentă adresată ambasadorilor germani, cancelarul imperiului german *Bethmann-Hollweg* combate afirmarea prim-ministrului Franței *Viviani* făcută în camera franceză că Germania ar fi putut înălțura războiul european chiar la 31 Iulie, dacă ar fi aderat la propunerea aprobată de Rusia și de Franța de-a se începe negocierile la Londra și dacă în așteptarea rezultatului acestor negocierii s'ar fi suspendat pregătirile militare.

In circulara cancelarului se spune între altele:

După raportul înscrinatului de afaceri francez la Londra, din 27 Iulie, Anglia a mobilizat deja la 24 Iulie și a amenințat deja la 27 Iulie pe Germania și pe Austro-Ungaria că va lua parte la război; ea a comunicat această avertizare la Petersburg și a făcut astfel să triumfe partidul războinic rusesc. Având în vedere această situație ar fi fost un succes extraordinar, ca Germania să lăsbutească să angajeze Viena să întreprindă negocieri directe cu Petersburgul. Dacă Rusia ar fi urmat aceste negocieri fără a mobiliza; pacea europeană ar fi putut fi păstrată. Din potrivă Rusia a mobilizat la 29 Iulie contra Austro-Ungariei, d-l Sasonoff înțelegând prea bine că drumul de a se înțelege direct cu Viena era astfel tăiat și mediativna germană fără de scop.

Ce făceau puterile înțelegerii în aceste cazuri critice? Ele au reluat ideea unei conferințe, dar de astădată la împrejmurări cu totul schimbate cerând; precum a accentuat ambasadorul german *Pourtales* în convorbirea sa cu d-l Sasonoff că, debarce nu voluau a face pe Serbia să sufere, Austro-Ungaria să cedeze presiunii militare. Cu tdată această stare de lucruri Germania spre a accentua voința sa pacifistă a declarat la Londra că ia în considerație principiul binevoitor al mediativnei celor 4 puteri, dar că nu simpatizează ideea unei conferințe. În așteptare, piața s'a rostogolit: Rusia a mobilizat și în contra Germaniei, ceea ce precum Rusia o știa, trebuia să atragă mobilizarea Germaniei și războiul. Prin urmare toate acțiunile de mediativna s'au răsturnat.

Este de înțeles că, fiindu-se scutit de curtea europeană, un om politic răspundător să aibă curajul a pretinde că Germania, așteindu-se față de mobilizarea rusă, de pregătirile militare ale Franței și de mobilizarea flotei engleze, putea păstra pacea prin învoiala de a se ține o conferință cu armele la plicior că puterile înțelegerii. Nu Germania, care lucra pentru mediativna la Viena până în ora din urmă, a fost aceea care a făcut cu nepuțință ideea unei mediativni, ci măsurile militare ale puterilor înțelegerii, cari vorbeau despre pace pe când erau hotărâte a face războiul.

Pentru că acțiunea împăciuitoare a Germaniei să fi reușit, trebuia două lucruri: bună voință a puterilor dinterese și direct și îndreptat măsurilor celor două puteri interesate direct. Primele puteri cum s'au purtat? Franța se temea că chiar cele mai puține demersuri ale Germaniei erau destinate a o compromite față de Rusia; prin urmare ea a refuzat de a interveni la Petrograd în sensul mediativnei și n'a făcut nici un demers pozitiv și pacific. Anglia a accentuat în conferințele diplomatice dorința de mediativna, dar acțiunile sale exterioare aveau de scop de a face să nu lăsbutească mediativna. Ea a fost cea dintâi putere mare care a executat măsurile militare pe o scară mare.

Elveția își va apăra neutralitatea. Noul președinte al Confederației Elvețiene, într'un interview a declarat că Elveția nu numai că își va păstra neutralitatea, dar o va apăra cu toate forțele împotriva ori și cărei puteri care eventual s'ar încumetă s'o violeze.

O broșură de actualitate.

Zilele aceste am primit la redacție o broșură intitulată: „Nici într'un chip cu Rusia” în care autorul dl *Radu Rosetti*, combate pe baza datelor istorice pe acei cari în războiul actual se însuflețesc pentru Rusia preamărind regiunile acestui stat autoocrat. Reșinem din broșura d-lui *Rosetti* următorul capitol:

Ce ar ieși din dobândirea prin ajutorul Rusiei a provinciilor locuite de Românii din Austro-Ungaria.

Dar acei cari la noi pretind că reprezintă opinia publică cer dela rege și dela guvern, în chip poruncitor ca, alinându-ne cu Rușii, să intrăm în Bucovina și în comitatele române din Ungaria și să le anexăm.

O asemenea procedare, departe de a înfăptui viul de atâta amar de vreme desmierdat al unității noastre naționale, sau l'ar îndepărta pentru multă vreme sau ar săpa chiar mormântul neamului românesc.

Să presupunem că, împotriva tuturor probabilităților, întreita înțelegere va ieși biruitoare, că Germania va fi învinsă, Austria zdrobită cu desăvârșire și noi vom rămânea cu părțile din Austria și din Ungaria ce le vom fi ocupat.

Mal întâlu observ că, dela început, ni s'a spus că Rusia ni lasă ca preț al cooperării noastre, numai sudul Bucovinei, oprind pentru ea nordul acelei provincii, sub cuvânt că este locuit de Rușii. Apoi ea ar mai fi declarat că oprește asemenea pentru ea nordul *Maramureșului*, iarăși fiind că este locuit de Rușii și atribuie Sârbilor toată partea sudvestică a Banatului, ca fiind locuită mai cu seamă de Sârbi.

Apoi, lucru a cărui însemnătate nu va scăpa nimărui, acel din noi cari sunt în contact cu cercurile diplomatice ale întreitei înțelegeri acreditate în țară, au putut să audă în repețite rânduri, pe membrii cei mai de căpetenie ai acestor cercuri, apăsând asupra considerațiilor următoare:

Gurile Dunării alcătuiesc o regiune mlăștinoasă care nu este de nici un folos pentru România și care nu este locuită de Români ci de Ruși.

Ele dau astfel foarte clar a înțelege că o Rusie învingătoare le-ar pretelege pentru dânsa, în schimb învoirii ce ni-ar da-o să invadăm și să anexăm regiunile cu populație în majoritate română ale Austro-Ungariei.

Aceste declarații alcătuiesc, precum se vede, niște știribiri neașteptate, ale idealului nostru național și ele ar fi departe de a fi singurele.

Cine nu știe că Rusia tinde la întrunirea tuturor Slaviilor sub sceptrul țarului rusesc care de altminterea, în ultimul lui manifest, nu ezită să se proclame însuș ocrotitorul întregului neam slav.

În ce chip el îl ocrotește după izbândă ni-o arată lămurit procedarea lui față de Bulgari, pe cari îl măgulește, îl laudă și-l miluește câtă vreme ei ascultă de poruncile rusești, dar îi prigonește și-l lovește în toate chipurile, nedându-se înapoi nici chiar dela instigații la războiul civil, îndată ce ei cutează să au-l mai fie slugi plecate și pretinzându-și poarte trebile după cum li convine lor.

Rusia biruitoare în războiul cu Germania și cu Austria însemnă prăbușirea monarhiei habsburgice și întinderea, dacă nu a domniei, dar cel puțin a suzeranității și a acțiunii rusești până la hotarele Saxoniiei și până în munții Tirolului. Cine poate crede că o asemenea Rusie ar suferi ca cele 11—12 milioane de Români dintre Prut și Tisă să fie altceva decât un stat vasal, menit să dispară cât mai curând în oceanul rusesc? Cine se poate îndoi

că începutul nostru de cultură latină apăsând ar trebui în asemenea caz să dele înapoi pentru a face loc *inculturii și barbariei ruso-răsăritene?*

Când vedem cu ce lipsă de scrupul și de cruțare Rusia s'a pus pe rusificarea Poloniei și a bietei Finlande, când vedem în ce chip a procedat în Basarabia, ne putem oare îndoi că ea ar păși la rusificarea prin orice mijloc a blocului român, relativ mic, înecat în lumea slavă!

Apoi luați harta răsăritului Europei după un război biruit pentru Rusia și priviți la noul regat român înregit prin mila împăratului drept credincios. Acest stat, apăsător în spate de Rusia, mai este strâns, ca într'un clește, la nord și nord-vest de noule țări rutene, polone, și slovace *iberate* și anexate sau ocrotite de Rusia, iar la sud de statele vasale ale aceleiași Rușii: Bulgaria și Serbia mare întregită cu Croația. Cred oare partizanii alianței cu Rusia că-i va putea fi îndămână regatul român, astfel întregit și așezat, când nu va mai fi în apropiere altă împărăție în stare, la prilej de nevoie, să facă, prin greutatea ei, ca cumpăna să nu atârne prea tare în partea Rusiei?

O Românie întregită cu ceea ce se va milui Rusia să ni permită a lua cu Germania învinsă și slăbită și cu Austria nimicată, înconjurată din trei părți de Slavi, nu poate fi decât un stat vasal al Rusiei, menit să piardă din an în an câte ceva din demnitatea, din ne-arnarea, din drepturile, din individualitatea lui. Rusia dela început s'ar amesteca în afacerile noastre, în luptele noastre interne, ar favoriza outare sau cutare partid, ar țese renumărate intrigi, ar face viața nesuferită dinastiei noastre și săd-o să părăsească un tron ce nu l'ar mai putea ocupa nici cu demnitate, nici cu folos, și ar aduce pe scaun, în locul ei, vro creatură oarecare. N'ar trece nici o generație și ni s'ar impune generali ruși cari să comande și să organizeze (?) oștile noastre, uniu-neva vamală și monetară, ni s'ar trimitte dela Petrograd textul legilor ce pot și trebuie votate de Parlamentul nostru, ne-am vedea silii să cerem loialte de a aplica legi votate de camera română învoirea cabinetului împărătesc, s'ar hotări asupra sistemului de educație și de instrucție ce am fi ținuți să-l adoptăm, ni s'ar impune controlul asupra relațiilor noastre externe și, probabil, chiar readoptarea odioaselor buchi cirilice. N'ar putea coti, n'am putea tipări decât ceea ce ni-ar permite cenzura împărătescă, și ceea ce ar fi pe placul guvernului rusesc. Iar dacă n'am mai găsi suveran care să primească o domnie atât de smerită sau am arată semne de opunere, regatul vasal s'ar vedea îndată transformat mai întâi în *Oblasste* și apoi în *Gubernie*.

Cine oare să fie omul destul de simplu pentru a crede că acelaș Rusie care, acum câteva luni, lucra la rusificarea Finlandei să se fi transformat, așa din senin, fără scop arcuns sau interesat, în liberatoare de popare toate mai libere decât înșși locuitorii ei și în întregitoare de naționalități?

Cine să fie destul de smintit pentru a crede făgăduințele din proclamația marelui duce generalisim, când am văzut cât de puțin se simt legați împărății drept credincioși prin suferirile lor pe cruce și pe cartea sfântă?

Izbândă Rusiei în războiul de față însemnă pierrea neamului nostru. Nu trebuie cu, seduși de făgăduințele cu cari ea caută să ne momească și fermecași de icoana încântătoare a îndeplinirii unui vis de mult desmierdat.

să fim făptași la propria noastră ucidere. Să ne ferim ca de foc să mergem cu Rusia, căci dacă vom face greșala să legăm frățile cu ea, de va fi învinsă va fi rău de noi, iar de va fi biruitoare va fi stărșitul neamului nostru.

Acțiunea pacifică a Papei.

Agenția telegrafică italiană trimite următoarea telegramă din Roma:

Cercurile politice din Roma comentează în diferite chipuri următoarele deslușiri făcute de unele ziare italiene. Este vorba că acțiunea Papei *Benedict al XV-lea* pentru pace, ar avea multe laturi încă necunoscute și aceia pentru suspendarea ostilităților pe timpul Crăciunului nu ar fi decât o mică parte a marelui opere pe care se zice, că Papa o pregătește pentru a se afirma ca un factor din cei mai activi ai Păcii în momentul marelui congres.

Nu este rău însă în aceasta privință să cunoaștem cât de mult se vorbește de câteva zile despre acest subiect în cercurile Vaticanului. Unii voiesc să puie în legătură acțiunea pacifică a Papei cu venirea Principei de *Bülow* la Roma care este în cele mai bune relațiuni cu Vaticanul și unde merge des.

Alții afirmă că Principele de *Bülow* ar fi trimis la Roma, printre altele, ca să aranjeze lucrările pentru pacea lumii, căci la Roma vor avea loc probabil toate lucrările păcei. Se mai zice că factorii principali ai păcei vor fi Papa, regele Italiei și președintele Statelor-Unite. Această treime ar fi menită să aducă ramura de măslin printre popoarele beligerante.

Transmitem aceste svonuri cu toate rezervele cuvenite.

O altă telegramă din Roma comunică următoarele:

La primirea Sf. Colegiu cu ocaziunea Crăciunului, Papa răspunzând adresei cardinalilor a declarat că din nenorocire inițiativa sa creștinească de armistițiu n'a fost înconronată de succes. Cu toate acestea Papa va continua de a depune toate silințele spre a grăbi sfârșitul războiului și a ușura tristețea lui urmări.

Inchiderea parlamentului Franței. Din Paris se anunță următoarele: Camera și Senatul au acceptat în unanimitate și fără discuțiune proiectul de lege privitor la o douăsprezecime provizorie și au ratificat decretul militar privitor la diferite măsururi. În urmă sesiunea parlamentară a fost închisă.

Turburările reîncep în Albania. Agenția Ștefanii află din Valona:

De câteva zile erau informațiuni cari spuneau că se pregătește la Valona o mișcare având de scop de a răsturna orice autoritate. Vineri dimineața, după zorii zilei, în diferite puncte ale orașului au fost trase focuri de armă. Colonia italiană s'a refugiat la consulatul Italiei și a cerut amiralului Patrias să debarce pe marinarii de pe vasul de război *Sardegna*.

SITUAȚIA pe câmpul de războiu.

Azi și ieri dimineață am primit dela biroul de presă al prim-ministrului următoarele comunicate oficiale telegrafice:

In nordul monarhiei.

Budapesta 26 Dec. n. După lupta vitejești de patru zile trupele noastre au ocupat pasul *Uesole*.

În Galiția Rușii își continuă cu mari forțe armate atacurile, pe cari le-au început mai acum câteva zile și au reocupat bazenurile *Krosno-Iaslo*.

Pe cursul inferior al *Dunajului* precum și pe valea *Nidei* situația a rămas neschimbată. Spre sud dela *Tomasov* ofensiva noastră progresaază în direcția oștică. Pe câmpul de operații din Balcani e liniște de zece zile, numai pe valea *Drinei* și a *Savei* se mai dă când și când câte-o ciocnire mai neînsemnată. Cetatea *Bileca* a respins în 24 Dec. n. atacul slab al munteneșilor.

Budapesta 27 Dec. n. În Carpați situația a rămas neschimbată. Intre *Biamova* și *Tuchow* la poalele galițiene ale Carpaților ni-am retras puținel trupele dinaintea ofensivei rusești.

Pe cursul inferior al *Dunajului* și *Nidei* atacurile dușmane au fost zădărnice. În regiunea *Tomasovului* lupta continuă. Pe câmpul de operații din Balcani liniște ține.

Teritoriul monarhiei e aici liberat de dușman, afară de unele puncte neînsemnate de graniță ale *Bosniei* și *Hertegovinei*, precum și ale *Dalmatiei*. Bucata îngustă de pământ *Spiez-Budna* au ocupat-o munteneșii încă dela începutul războiului. Atacul acestora îndreptat spre *Bocche di Cattaro* a fost zădărnicit cu desăvârșire. Atât tunurile lor, cât și bateriile franceze așezate pe înălțimile de graniță, pe cari focul artileriei și al flotei noastre le-a biruit au fost silite să se înceteze mai multă vreme focul. După cum se știe, părți din flota franceză au tras de repețite ori asupra unor forturi de-ale noastre de pe țarm, n'au ajuns însă la nici un rezultat. Așadar portul e cu siguranță în mâinile noastre. Spre ost dela *Trebince* detașamente mai slabe sunt pe teritoriul *Hertegovinei*.

În fine spre ost dela linia *Focac-Foca-Vișegrad-Drina* stau forțe sârbești, cari nu s'au retras nici în decursul ofensivei noastre.

Pe frontul anglo-franco-ruso-german.

Buletinele oficiale ale marelui carlier general german sunt următoarele:

Berlin 26 Dec. n. La *Nieuport* pe câmpul de operații dela ost, am respins atacurile, pe cari Francezii și Englezii le-au îndreptat în contra noastră în noaptea de 24 înspre 25 Dec. n. Numai azi am putut face o reprivire mai amănunțită asupra succesului avut la *St. Hubert* în luptele cu Englezii și Indieni. Au căzut în mâinile noastre 9 ofițeri și 819 de soldați englezi și indieni, apoi 11 mitralieze, 12 putoare de mine, reflectoare precum și alte muniții. Dușmanul a lăsat pe câmpul de luptă mai mult de 3000 de morți. Englezii ni-au cerut armistițiu, pentru ca să-și poată îngropa morții, noi l-am dat. Perderile noastre sunt relativ mici. În luptele, mai mici, cari s'au dat în regiunea *Lihous*, spre ost dela *Amiens*, spre sud-ost dela *Tracy* și spre nord-vest dela *Com-*

piagne am făcut prizonieri cam la 200 de oameni.

In *Voghesi* spre sud dela *Dieschhausen* și în Alsacia superioară spre vest dela *Sennheim*, precum și spre sud-vest dela *Altkirch* au fost eri lupte mai mici. Un pilot francez a aruncat în 20 Dec. n. două bombe asupra satului *Inor* cu toate că acolo sunt spitalele noastre militare, cari pot fi ușor recunoscute și din partea piloților. Pagube demne de amintit n'am avut însă. Ca răspuns la aceasta faptă, precum și ca revanșă, pentru Francezii au aruncat bombe asupra orașului *Freiburg*, care cade în afară de zona operațiilor militare noi am aruncat bombe de calibru mijlociu asupra câtorva localități din apropierea lagărului dela *Nancy*.

Pe câmpul de operații dela ost am respins atacurile pe cari Rușii le-au îndreptat în contra pozițiilor noastre de lângă *Lützen*, luând dușmanului 1000 de prizonieri.

În Polonia de nord, spre nord dela *Vistula* situația a rămas neschimbată. Ofensiva noastră spre sud dela *Vistula*, în raionul *Bzura* progresează. Pe țărmul drept al *Pilitei*, spre sudost dela *Tomasow* atacurile noastre au fost împinate cu succes. Mai departe, înspre sud, nu e nimic de semnalat.

BERLIN, 27 Dec. n. — În *Flandra* n'a obvenit nimic de semnalat; câteva vase engleze s'au arătat azi dimineață. Spre nordost dela *Albert* dușmanul a dat atacuri zădărnice în contra localității *Laboisselle* la cari atacuri trupele noastre au răspuns cu contra-atacuri succese. Atacurile, pe cari Francezii le-au îndreptat în contra noastră în *Argoni* spre sudost dela *Verdun* au fost zădărnice de focul trupelor noastre. Am respins toate atacurile franceze îndreptate în contra poziției noastre situate spre ost dela linia *Thaun-Dammerskirch*.

În ciasurile târzii de noapte Francezii ni-au cucerit o poziție însemnată, situată spre ost dela *Tha*, dar după un contra-atac violent ne-a succedat să o recucerim. Această poziție rămâne indiscutabil în mâinile noastre. Pe câmpul de operații dela ost în *Prusia vestică* și ostică nimic nou. Ofensiva noastră în contra liniei *Bzura-Rawka* progresează cu încetul. Ni continuăm cu succes atacurile spre sudost dela *Tomasow*. Atacurile Rușilor în direcția sudică, le-am respins cauzând dușmanului mari pierderi.

Profețiile doamnei de Thebes.

— „Anul cețos“.

Micul almanah roșu al sibili franceze pe anul 1915, a apărut. Ziarele care-l așteptau au început să spicuiască prin el. Din spicuielile lor luăm următoarele:

Ochii spiritului pe care l'a consultat erau împânziți, spune profetesa, și căutau greu a pînă să citească în el. Iar precum numise anul 1914 „anul fulgerător“, așa și anul 1915 va fi pentru dănsa „anul cețos.“

Va fi un an plin de sgomote și de străluciri, de lucruri îngrozitoare și de subline, de tratative mari și de taine zadănlă, un an de secetă și de inactivitate vulcanică, de revărșiri furioase de ape în țăturile tropicale și de rivalități puternice în lumea întreagă.

În Franța, surprinderile se vor urma într'un lanț neîntrerupt.

În ce privește data când se va termina războiul, sibila adresează Francezii următoarea apostrofă:

«Pământ sublim, prin câte mișcări ne mai pomenite vei fi trecut tu după războiul acesta care se apropie de sfîrit. Prin ceata care ne înfășoară prevăd că, atunci când soarele va fi îndeplinit a treia parte din drumul său, sângele tău va luceta să mai curgă. Dar, pentru care rezultat?... Nu, de sigur, pentru care lucrul la care te gîndești tu.»

«Fii atentă, păzește-te bine; destinul te așteaptă în pragul negocierilor!»

Sibila prevede că anul viitor va fi mînos pentru ziaristi, iar pentru teatre dezastroas.

Mai anunță cititorilor ei lupte civile între statele din nord și cele din

sud și aparițiunea unui nou om politic liberator.

Vestește destine mai bune pentru Rusia, Anglia și Belgia. Prevestește și ulmicirea imperiului otoman, dar, sub dărâmăturile lui, vor rămâne iarăși rămănte popoarele balcanice.

Italiei îi prevede un viitor prodigios. În drumul ei va da peste obstacole grele. Produsele ei artistice vor suferi mult; solstițiul de vară va fi pentru dănsa perioada pericului. Dar, la finele anului va răsări d'odată ora satisfacțiilor de tot felul.

Sibila conchide oroscopul ei asupra Italiei cu aceste cuvinte:

«Nu departe de Arno, trăește retras pe o înălțime o celebritate italiană. Mă va înțelege acea celebritate fără să-i dau taina pe față. Dacă soarta prezisă se va adevări, lumea întreagă se va umple de numele ei.»

Așa vorbește d-na de Thebes în almanahul roșu pe 1915. Fie care să aleagă ce poate din spusele ei și să se înveselească ori să se pule pe gînduri.

Băncile și clientela.

În toamna aceasta s'au împlinit trei ani decînd s'a declarat criza financiară generală cu caracter de permanentă. De atunci și pînă astăzi, această criză — am putea zice — nu numai că n'a slăbit un singur moment, dar s'a agravat zi de zi, ajungându-și culmea în toamna anului curent. În tot acest interval de timp, mijloacele financiare de circulațiune obișnuite: banii s'au tot scumpit și rărit. Din cauza aceasta băncile, ca mijlocitoare a circulațiunii de bani, au avut să lupte cu greutăți necunoscute în trecut.

Dar dintre toate băncile acestei țări, desigur, că nici unele nu au fost puse la o probă așa de grea, ca băncile noastre românești, cari au avut să lupte nu numai cu criza financiară generală, ci și cu o continuă criză economică a țărînimii noastre, clientela principală a lor. Anul 1912 a fost — din punct de vedere al rezultatelor agricole — un adevărat dezastru, *Marile revărșiri de ape au nimicî orice producție și recoltă și țărînimia noastră — dacă n'ar fi avut ceva rezerve din trecut — era în pericol a fi lipsită chiar și de hrana de toate zilele.* Anul următor, cel trecut, deși nu a fost așa de fatal ca anul 1912, totuși a fost destul de critic. Producțiunea agricolă, tot din cauza revărșirilor de ape, a fost foarte mult compromisă și țărînimia noastră destul de greu atînsă. În lipsa de orice sprijin ea a fost avizată pentru ajutor aproape exclusiv la băncile românești, dela cari a putut avea împrumuturi mai mici și — în multe părți — chiar și produse și bucate în natură. În schimb însă băncile au putut încasa prea puțin dela clientela lor, pe care au căutat să o cruțe cât mai mult. În unele părți nu s'au putut încasa nici măcar în parte interesele dela împrumuturi. Și cu toate acestea băncile noastre au jînit greu cu resignare. Și dacă n'au succombat, este a se mulțumi numai și numai solidității lor recunoscute de toată lumea nepreocupată. Au învins — desigur nu fără greutăți — toate abastacolele, isbutind să intre în anul acesta, care le aducea cele mai bune nădejdi pentru o îndreptare radicală a situațiunii economice și deci o bună răsplată a jertfelor lor din trecut.

Anul curent — cum ziceam — a răta prospecte destul de favorabile. Producțiunea agricolă a fost neasemnat mai bună ca în cel doi ani precedenți și era întemeiată speranța că băncile noastre vor fi scutite pe viitor cel puțin de criza economică a țărînimii. Dar când speranțele erau mai mari, s'a declarat, ca din senin, fatala criză politică externă, cu războiul ei mondial și cu moratoriul general. Acum se începură noul greutăți pentru bănci, și mai mari ca în trecut. Paucia războiului a pus capăt ori cărei afluente de numărări la ghișeele băncilor, cari aveau datorința numai să dele și prea puțin drept de a încasa. Starea aceasta a durat săptămîni întregi.

Dar trecură și frigurile spasmelor provocate de primele săptămîni ale marilor acțiuni militare și lumea a început a se obișnui și cu noua stare de lucruri. Activitatea economică și-a continuat — natural cu destule greutăți — drumul ei obligat, în vreme ce circulația de bani — tocmai contrar ca mai înainte — devenea tot mai vioală. Banii se artau — fie din rechiziții, fie din produsele urcate în preț ca nici odată pînă acum — tot mai mult în circulațiune. Ar fi fost prea firesc deci, că această circulație mai intensă să se resimtă și pe la bănci și banii să le caute și pe ele ca depuneri ori ca interese și repătiri de împrumuturi. Ceea ce s'a așteptat însă nu s'a întîmplat întocmai. La bănci circulația de bani nu s'a împrăștiat în măsura în care ar fi trebuit și în care ar fi meritat ca deosebire băncile noastre, cari în tot decursul îndelungatei crize economice

au avut toată considerația față pe clientela lor. La așa ceva — mărturisim sincer — nu ne-am așteptat. Din contră eram de convingerea, că clientela băncilor noastre va și să răspîndească serviciile ce i s'au făcut în trecut și, cel ce vor avea puțină, nu vor întărzia să-și facă datoria față de ele. Avem însă mîngăierea că vina pentru aceasta o poartă îndeosebi împrumurările străine și nu direct clientela acestor bănci. Și tocmai de aceea ne-am propus să ne ocupăm cu această chestiune și să cercăm a o lămuri din toate punctele de vedere. Căci odată lămurită chestiunea, nu ne îndoiim, vom fi înțeleși de toți cei interesați și lucrurile se vor schimba.

Să vedem deci, cari sunt cauzele pentru cari clientela băncilor nu și-a îndeplinit datorințele — cum ar fi trebuit — față de instituttele noastre de credit?

Unii au crezut, că în împrumurările actuale e mai bine să fie mai rezervată față de bănci, deoarece își închipuiesc, că criza prin care trec le va birui. Din acest motiv nu numai că nu și-au mai deșut banii spre fructificare ca mai înainte, dar și pe cel ce li aveau depuși au căutat să și-l ridice. Față cu astfel de păreri, ne permitem a observa că tocmai criza îndelungată de trei ani e dovada cea mai ecclatantă, că băncile noastre sunt fondări trainice, cu destule forte rezervate, decât ca să se poată cineva gîndi, că ele n'ar putea rezista. Au existat și și-au îndeplinit datorința chiar și atunci, când clientela nu le-a putut da nici un sprijin. Din contră, cu toate greutățile, tot băncile au trebuit să fie de ajutor clientelei. Mai mult. Moratoriul acordat, care a favorizat aproape exclusiv pe clientela, e o nouă dovadă a solidității acestor bănci. Căci în vreme ce debitorii institutelor noastre se folosiau — cu și fără motiv — de favorurile moratoriului, pe atunci instituttele își regulau angajamentele lor față de creditorii și deponenții lor ca în timpuri normale. Ce dovedesc toate acestea? Răspunsul e clar. Dovedesc soliditatea și realitatea acestor întreprinderi. E fără rost deci rezerva față de ele. Clientela poate avea, cu conștiința împăcată, aceeași încredere în bănci ca și în trecut.

— Stărușul în n-ruul viitor.

O scrisoare.

DI INVĂȚĂTOR *Ioan Tîlban* din comuna Bobota (comitatul Sălajului) ne adresează următoarea scrisoare:

Subscrierul, ca abonatul iubitei foii «Gazeta Transilvaniei», vin a vă ruga ca să binevoiti a lua la cunoștință cum s'a cetit în decursul anului 1914 foala D-Voastră în comuna românească Bobota despre care vin cu toată dragostea a da următorul raport:

În decursul acestui an pînă la 2 Aug. când s'a întîmplat mobilizarea generală, în fiecare Duminică și sîrbătoare s'a cetit foala regulat, de către poporul românesc. Cu cea mai mare dragoste, juri, bărbați și bătrîni s'au adunat la școală, și aicea petreceau câte 2—3 ore în cetit. Iar acei ce nu știa ceti ascultau cu bucurie înțelesul ce-l explicam ca agent al foalei și învățator local.

Cu câtă dragoste au ascultat poporul artiile bine chibzuite și interesante ce se publicau din zi în zi în coloanele Gazetei, nu se poate descrie...

Dela mobilizare încoace cei ce au mai rămas acasă și de zi se intrunesc ca să aștepte ce-i mai nou de pe câmpul de luptă. Auzind veștile cele mai noi oamenii merg mai liniștiți la căsuțele lor în multe locuri lipsite de fil și de părinți, cari sunt duși pe câmpul de luptă.

Tot prin influențarea «Gazetei Transilvaniei» am reușit a colecta în comună, pentru darul de Crăciun pentru familiile soldaților, o sumă de 21 cor. 56 fil. pe cari l-am trimis la Oficiul de ajutoare a miliției pe calea Inspectoratului Reg.

Am mai făcut deasemenea și o colecție de 70—80 de bucăți de haine; ștergare și pânzături pentru cei răniți, cari haine s'au trimis tot la sus numitul oficiu.

Acuma am pregătît din nou ca și în anul trecut băieți de școală, ca să umbliem cu Vîfeșimul prin mai multe comune, ca să câștigăm iarăși câteva coroane pentru familiile celor morți pe câmpul de luptă întru apărarea patriei. Acest lucru de mare însemnătate îl vom începe în sara Nașterii Domnului nostru Isus Christos adică în sara de Crăciun, și vom continua pînă Duminică sara după Crăciun, adunînd bănișori cu obosală pentru cei ce se obosesc și mor pentru noi.

Ca dar de Crăciun și eu m'am nîzuit din puterile mele slabe să trimet astăzi 10 bucăți de cărțile numite «Vîfeșimul» la Onorata Redacțiune, (Le-am și primit Nota Red.) ca să le împărțesc între soldații răniți ca să mai cetească ceva nou, și să-și mai aline durerile.

Pentru crăciunul raniților noștri.

La colecta inițiată de ziarul nostru pentru a procura cîldindare pe seama raniților noștri s'au mai făcut următoarele contribuiri:

Transport din nruul trecut 13 cor.

D-l Nicolae Garolu adv. 5 cor.
D-na Eufrosina Ionescu 2 cor.
(Ploiești).

D-na M. Burdulolu 2 cor.
D-na Maria N. Bădițolu 3 cor.
D-na Elena Belindescu 4 cor.
D-l Valeriu Ūveges 2 cor.

Laolaltă 31 cor.

Prelungirea moratorului în Franța. Ziarul «Vossische Zeitung» primește din Paris știrea, că ministerul de finanțe a prelungit dispozițiunile luate cu privire la moratoriul pînă la 1 Aprilie 1915.

Japonia contra răsboiului. Telegrama din Tokio sosite la Londra anunță următoarele:

Camera japoneză a respins cu 213 voturi contra 118 proiectul de lege care se referea la înșfîțarea a două noi divizii. Parlamentul Japoniei a fost dizolvat.

ȘTIRI.

— 15 Decembrie n. 1914.

Șefii armatei austro-ungare despre trupele noastre. Toate ziarele vieneze au publicat de Crăciun declarațiunile șefilor eminenți ai armatei noastre cari fac serviciul în campanie. Arhiducii *Iozef* și *Iozef Ferdinand*, relevă atitudinea strălucită a tuturor trupelor, fără deosebire de naționalitate, cari cu toate oboselile manifestă ardore războinică. Precauțiunile sanitare cum și echipamentul trupelor, mai ales în ce privește vestimintele cari le spără de frig, sunt ireproșabile. Șefii armatei relevă de asemenea cu alogii atitudinea populațiunii din Austro-Ungaria față de trupe, ceea-ce probează deplina încredere în victoria definitivă a armatei.

Profesorul univ. Dr. *Ioan Urban Jarnic* a scos de sub tipar o interesantă broșurică, care conține convorbiri cu soldații raniți români din spitalele strălucite. Broșurica are menirea să ușureze conversația între soldații români și surorile de caritate sau medici, cari nu posed limba românească, dar cunosc limba germană. Conversația în nemțește e tradusă în limba românească, arătîndu-se într'o rubrică separată cum au să se exprime cuvintele românești.

Suntem foarte recunoscători dătinului profesor Dr. *Urban Jarnic* pentru interesul și dragostea ce-o manifestă față de raniții noștri din spitalele strălucite. Cei cari doresc să aibă această broșură să se adreseze d-nului *Urban Jarnic*, Praga 549 II, care le trimite broșura gratuit și franco.

Pentru Crăciunul raniților români din Brașov. Precum ni-se comunică părintele *Greceanu* din *Hărman* a luat frumoasa inițiativă de-a colecta între parohiilor săi bani, cari să fie aduși la colecta reuniunii femeilor române din Brașov pentru pomul de Crăciun al raniților noștri. Ar fi de dorit, ca acest exemplu să fie urmat și în alte comune.

Între damele române, cari au avut bunăvoința să viziteze în ajunul Crăciunului spitalele din Brașov, mîngîind cu vorba și cu daruri pe soldații noștri răniți a fost, precum ni se comunică ulterior, și stimata d-na *Elena Săbădeanu*, care a făcut parte din delegația damelor, cari au vizitat spitalul din casarma neagră.

Reprezentanța orașului Brașov va ținea Mercuri în 30 Dec. n. la oarele 3 p. m. o ședință ordinară.

Din *Bistrița* ni se scrie: *Moștenitorul de tron Carol Franz Iosif* trecînd cu suita sa spre *Bărgău* și *Bucovina*, s'a oprit Sămbătă în 19 curent și în orașul *Bistrița*, unde a luat prânzul, în societatea comitetului suprem și a autorităților orașului. Atât linia ferată cât și gările erau sever păzite.

Crăciunul raniților din *Bistrița*. Eri în 22 crt. seara, Crucea roșie în urma colectei întreprinse, a serbat în toate spitalele din oraș Crăciunul, dărîind tuturor ofițerilor, soldaților răniți, fără deosebire de neam, daruri în poame, zaharicale, cărnării, prăjituri, țigarete și ban. S'au jînut scurte vorbiri în toate limbile țării, iar bleții raniți amintîndu-și de vremuri mai bune, de cei de acasă, au vîrsat lacrimi îndușetoare.

Prizonierii sârbilor îngrijți de greci. Din *Salonic* se anunță cu data de *Vineri*:

Guvernul sârbesc a făcut de curînd să fie transportați la *Monastir* prizonierii austro-ungari via *Salonic*, adică pe teritoriul grec. Aceasta fiind contrariu dreptului internațional, care stipulează că militarii unei puteri belligerante dacă intră pe un teritoriu neutru trebuie să fie internați iar nu predați inamicului, cabinetul din *Atna* a făcut demersuri încoronate de succes pe lângă guvernul sârbesc pentru ca numiții prizonieri ce se află deja la *Monastir* să-i fie înapoiați. Eri seara 54 din acești prizonieri au sosit la *Salonic*; alții au rămas vremelnic la *Monastir*. Autoritățile grece dau îngrijiri soldaților sosiți și proiectează a-i trimite la *Syra*.

Pentru moment ei sunt internați la școala jandarmeriei sau la spitalul militar și îngrijii cât se poate de bine. La *Ghevgheli* au sosit alți 1200 de raniți între cari și militari austro-ungari.

Un aeroplan german de asupra *Londrei*. Știri din *Rotterdam* anunță, că un aeroplan german, de tipul *Albatros*, și-a făcut apariția a doua zi de Crăciun de asupra *Londrei*, producînd mare panică. Cu toate focurile trase din tunurile engleze și cu toate eforturile aeroplanelor engleze, cari au urmărit aeroplanul german, acestuia l-a succedat să scape de sub urmărire sosind teasăf de asupra teritoriului belgian.

Apolo-hio. Program pentru *Marti* și *Miercuri* 29 și 30 Dec. la oarele 6 și 8. *Serata Henny Porten*: Actualități de pe câmpul de războiu din ost și vest. «Valea visului» dramă în 4 acte, în rolul principal *Henny Porten*. «Aventură pe bicicletă» (Umor). «Mai tare decât *Scherlok Holmes*» (Comedie). «*Don Juan* se însoară» (Umor).

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu & Comp.
Redactor responsabil: *Ioan Lacea*.

Fondată 1823.

Fabrică de postav, stofe de modă și tricotaș.

Wilhelm Scherg & Cie.

produc din lână curată, de calitate prima clasă,

Stofe de modă pentru bărbați de tot felu și p ntru ori ce scop. Stofe pentru

costume de dame de o calitate și cu desen. Stofe de uniforme pentru ofițeri și

amplașoel. Loden împregnable pentru turiști. Pos-

tavuri pentru țărani și postavuri fine. Pieduri pentru

călătorie. Coperte de pat, țergă pentru trăsuri; pentru cal, Covoare și castorjachete.

Exclusiv numai fabricate din fabricele noastre în *Brasov Dărmste și Timișul de jos*.

De multecori premiate cu cele mai mari prețuri.

Magazinul de vânzare: *Brașov Piața Franz Josef.* 19—25

Publicațiune.

Comuna bisericească evanghelică A. B. din *Ugra*, (Com.) *Târnavă Mare* (*Nagy-Küküllő v. m.*) va ținea în 10 Ianuarie 1915 s. n. la 3 oare p. m. licitație orală pentru arendarea pășunii pentru ce o are pe hotarul din *Ugra*.

Ionel Ciucășel
croitor de haine bărbătești
Brașov,
Târgul Florilor 18.
16—50

Anunțuri
primește Administrațiunea
Gazetei Transilvaniei
cu prețurile cele mai
MODERATE.